

Kóródi Márton¹: A második Trump-adminisztráció és a nemzetközi multilaterális intézményrendszer

Vezetői összefoglaló

- A második világháború után az Egyesült Államok kulcsszerepet játszott a multilaterális nemzetközi intézményrendszer kialakításában, amely az amerikai külpolitika egyik fő eszközévé vált.
- Donald Trump elnöksége részben változtatott ezen a megközelítésen: az „America First” politika jegyében a kormányzat több nemzetközi szervezetből való kilépést vagy a részvétel csökkentését kezdeményezte.
- Washington 2025 elején kilépett, vagy a kilépést kezdeményezett több fontos nemzetközi intézményből és egyezményből, mint például az Egészségügyi Világszervezet, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa és a Párizsi Klímamegállapodás, valamint megszüntette a nemzetközi segélyezési és támogatáspolitikát fő amerikai letéteményesét, a USAID-et.
- Egy évvel később, 2026 januárjában újabb hatvanhat nemzetközi szervezeti tagságának megszüntetését jelentették be.
- A döntések mögött gazdasági és politikai megfontolások egyaránt állnak: a kormányzat a költségvetési kiadások csökkentését, valamint az amerikai érdekek határozottabb, bilaterális keretek közötti érvényesítését hangsúlyozza.
- A pénzügyi megtakarítások az amerikai költségvetés egészéhez képest korlátozottak, ugyanakkor az érintett szervezetek működésére jelentős hatással lehetnek.
- Mivel a nemzetközi szervezetekből és egyezményekből való kilépés elhúzódó folyamat, rövid távon az amerikai pénzügyi támogatás megvonása jelenti a fő kihívást.

Donald Trump 2025-ös elnöki beiktatása óta rendkívüli sebességgel és mértékben formálja át a 21. századi multilaterális intézményrendszert – de legalább is az ezekben vállalt amerikai szerepet. Bár néhány ilyen jellegű intézkedés részben már első elnöki ciklusában is megjelent, majd szerepeltek a 2024-es elnökválasztási kampányban is, mégis komoly visszhangot váltott ki az, hogy milyen gyorsan, határozottan, kérelhetetlenül – akár a hatások látszólagos mérlegelése nélkül – hátrált ki a hagyományosan az Egyesült Államok által létrehozott szervezetekből, amelyekben évtizedekig meghatározó, vagy akár vezető szerepet is játszott. Ezzel párhuzamosan az amerikai (nemzeti) intézményrendszert is átalakították, a kormányzat működésének – pénzügyi – hatékonyságát hangsúlyozva. A tanulmány áttekinti a második Trump-elnökség döntéseinek hátterét, mielőtt, illetve következményeit az egyes intézményekre és nemzetközi szerződésekre nézve, mérleget vonva az elnökség első évéről.

A multilaterális nemzetközi intézményrendszer jelentősége

A második világháborút követően győzelme következtében az Egyesült Államok olyan szerephez jutott, mely mind gazdaságilag, mind politikailag lehetővé tette számára nemzetközi befolyásának nagymértékű kiterjesztését. Ennek eredményeként jött létre többek között az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), majd a hidegháború mélyülésével az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), melyek az Egyesült Államok nagyhatalmi politikájának sarokköveivé váltak. A hidegháború alatt az amerikai befolyás a Szovjetunióval folytatott versengés következtében megnőtt, ami a 20. század végére az Egyesült Államok által vezetett unipoláris világrend létrejöttében csúcsonyult ki. Ahhoz azonban, hogy érdekeit képes legyen hatékonyan érvényesíteni, elengedhetetlen maradt ennek az intézményrendszernek a fenntartása, sőt fokozatos bővítése is. Ebben a tekintetben általános kétpárti külpolitikai konszenzus és kontinuitás

¹ Kóródi Márton nemzetközi közszolgálati menedzser, az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának szakmai gyakornoka.

alakult ki Washingtonban, amely az elmúlt évtizedek világpolitikai eseményeit és válságait igyekezett a már meglévő nemzetközi intézmények segítségével, vagy az általuk biztosított legitimitás mentén kezelni.

Donald Trump első elnöksége alatt az „Amerika az első!” politikájának jegyében már erős kritikát fogalmazott meg számos multilaterális intézmény működésével és a többoldalú kapcsolatok – vélt vagy valós – egyensúlytalanságával kapcsolatban. Már akkor tervezte az Egészségügyi Világszervezetből való kilépést, miközben a Párizsi Klímaegyezmény vagy az Iránnal akkor még hatályos nukleáris egyezmény felmondását valóra is váltotta. Második elnökségének kezdetén azonban ezeket a kritikákat sokkal erőteljesebben és határozottabban újra előtérbe helyezte, és a szavakat az elnökség első száz napjában tettek is követték. Európai szemszögből a leglátványosabb – egyben legérzékenyebb és így komoly visszhangot kiváltó – lépés mégis J. D. Vance alelnöknek a 2025-ös Müncheni Biztonságpolitikai Konferencián elmondott beszéde² volt, melyben nemcsak politikai és ideológiai szempontból bírálta európai szövetségeseit, hanem az adminisztráció más tagjainak üzeneteivel összhangban azt is közölte, hogy Európának saját lábára kell állnia a térség védelmének, stabilitásának biztosítása érdekében, abban ne számíthatnak automatikusan és aránytalanul az Egyesült Államok szerepvállalására.

Mind az első Trump-ciklus, mind a második elnöki mandátum első száz napja alapján jól látható, hogy a republikánus elnök hozzáállása és szándékai a multilaterális intézményekkel, megállapodásokkal kapcsolatban alapvetően eltér az előző évtizedek – általában kétpárti, az előző évtizedben pedig demokrata párti – gyakorlatától. A következőkben a 2025. január 20-a óta eltelt időszak legfontosabb lépéseit mutatom be és értékelem ezen a téren.³

Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization – WHO)

Donald Trump már beiktatásának napján, 2025. január 20-án aláírta azt az elnöki rendeletet, mely kivezeti az Egyesült Államokat az Egészségügyi Világszervezetből, illetve aminek értelmében megszüntet minden nemű befizetést, és visszavonja a WHO-hoz kirendelt személyi állományt. A Trump-kormányzat döntése olyan szempontból nem volt meglepő, hogy már előző elnöki ciklusa alatt hangsúlyozta elégedetlenségét a szervezet működésével kapcsolatban, a befizetéseket pedig meg is szüntette 2020-ban. Ezt követően azonban a Biden-adminisztráció visszavonta az Egyesült Államok kilépéséről szóló döntést, így további négy évre a WHO tagja maradt.

Trump a 2025-ös kilépésre vonatkozó döntését azzal indokolta, hogy a szervezet „rosszul kezelte a COVID-19 járvány elleni védekezést”, illetve, hogy „tisztességtelenül magas befizetéseket követel meg az Egyesült Államokkal szemben.”⁴ Azonban a WHO költségvetése szempontjából érdemes kiemelni, hogy bevételeinek jelentős része, mintegy 70%-a⁵ az önkéntes tagállami befizetésekből tevődik össze, ami messze meghaladja a kötelezően befizetendő, 17,5%-ot kitevő összeget. Az Egyesült Államok esetében az elmúlt öt évben önkéntesen befizetett összeg majdnem háromszorosa, 2 milliárd dollár volt a WHO által kötelezőként előírt 718 millió dollárnak.⁶ Ezek alapján a trumpi narratíva erre vonatkozó állítása erősen túlzó, és sokkal inkább a már meglévő kilépési szándék igazolására szolgál, mintsem valódi okként az Egészségügyi Világszervezet elhagyására.

Az elnöki rendeletben további indoklásként megjelent a COVID-19 elleni védekezés alacsony hatékonysága is. Ez azonban jóval szubjektívebb szempont egy olyan intézmény esetében, amely az egész világra kiterjedten lát el – főleg koordinációs, kutató és segítségnyújtási – feladatokat.⁷ A COVID-19 világjárvány alatt a szervezet főleg globális szintű ajánlásokkal igyekezett segíteni a védekezést, melynek keretei között közzé tették például az általános maszkviselési szabályokat, és felhívták a figyelmet a világjárvány okozta mentális egészségügyi következményekre.⁸ Az egyes államok, így az amerikai kormányzat szintjén a WHO-nak azonban nincs beleszólása az egészségpolitikába és az egészségügyi rendszer

² Emily ATKINSON: [JD Vance attacks Europe over free speech and migration](#) [online] 2025.02.15. Forrás: bbc.com [2025.03.24.]

³ A kézirat lezárásának dátuma: 2026. 03. 07.

⁴ Presidential Action: [Withdrawing the United States from the World Health Organization](#) [online] 2025.01.20. Forrás: whitehouse.gov [2025.03.23.]

⁵ [Distribution of contributions to the World Health Organization \(WHO\) in 2024-2025, by type](#) [online] 2025. január Forrás: statista.com [2025.03.23.]

⁶ Jessica McDONALD: [Q&A on Trump's Impending Exit from the World Health Organization](#) [online] 2025.01.30. Forrás: factcheck.org [2025.03.23.]

⁷ [What we do](#) [online] Forrás: World Health Organization [2025.03.26.]

⁸ [Timeline: WHO's COVID-19 response](#) [online] Forrás: World Health Organization [2025.03.26.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/4.

működtetésébe, így a COVID-válságkezelésbe sem – ebből kifolyólag tehát nehéz számon kérni az amerikai egészségügy működésének hiányosságait a WHO-n.

Az ENSZ Palesztin Menekülteket Segélyező és Munkaközvetítő Hivatala a Közel-Keleten (*United Nations Reliefs and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East – UNRWA*)

Az UNRWA-t az ENSZ alapította 1949-ben azzal a céllal, hogy az 1948-as első arab-izraeli háborúban menekültté váló jelentős palesztin lakosság humanitárius segéllyel lássa el. Létjogosultságát a menekültek tartós – tulajdonképpen mára már évtizedeken átívelő – ellátásának komplex feladata adta az ivóvíz- és élelmiszer-ellátás, egészségügy, lakhatás, oktatás stb. tekintetében. Ezt később olyan konkrét válságkezelési feladatok is indokolták, mint az ismétlődő gázai katonai beavatkozások nyomán a térség kritikus és ellátási infrastruktúráinak a hiányosságai, majd 2023 végére a teljes összeomlása, a helyi közigazgatási rendszer és bármilyen tényleges, működőképes államhatalom megszűnése.

A mintegy 30.000 embert foglalkoztató szervezettel szemben Donald Trump azt a kritikát fogalmazta meg, hogy bizonyos tagjai részt vettek a 2023. október 7-ei, Hamasz által Izraelben elkövetett terrortámadás előkészítésében. A Trump-kormányzat erre hivatkozva jelentette be⁹, hogy felfüggeszt minden nemű támogatást az UNRWA részére. Ez azonban semmiképpen nem mondható újkeletű döntésnek, mivel a Biden-adminisztráció már 2024 januárjában ideiglenesen szüneteltette a szervezetnek nyújtott finanszírozást, ugyanezen okokra hivatkozva.¹⁰ Ez a felfüggesztés 300 ezer dollárnyi le nem kötött és 2,5 millió dollárnyi lekötött forrást vont meg az UNRWA-tól,¹¹ mely kifizetések egészen 2025. március 25-ig szüneteltek. A Trump-kormányzat tehát a már meglévő irányelv mentén hosszabbította meg e kifizetések szüneteltetését, beleértve a visszamenőleges követeléseket és a hátralékokat is.¹²

Donald Trump tehát valójában a már hatályban lévő ideiglenes szüneteltetés meghosszabbítását vezette be, amellyel erősíteni kívánja az „Amerika az első!” politikáját, illetve a hagyományosan is jó republikánus-izraeli kapcsolatokat. Ez a döntése amiatt is nagyobb nemzetközi visszhangot kapott, hogy hivatalos közösségi média bejegyzéseiben bemutatta¹³ az úgynevezett „Trump Gaza” ötletet, miszerint a háború után a Gázai-övezet helyén létrehoznák a „Közel-Kelet Riviéráját”. Erre vonatkozó valódi végrehajtási tervet azonban egyelőre semmilyen egyéb hiteles forrásból származó kommunikáció nem erősített meg.

Az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Ügynöksége (*United States Agency for International Development – USAID*)

A USAID az Egyesült Államok kormányának egyik ügynöksége, melynek feladata a Külügyminisztérium alárendeltségében a külföldi segélyek és támogatások kezelése és elosztása. 1961-es megalapítása óta ez az egyik legjelentősebb külföldi segélyezési szervezet, mely dollármilliárdokat fordít többek között humanitárius célokra, egészségügyre, a gazdasági fejlődés elősegítésére, a béke, a biztonság és a demokrácia előmozdítására.¹⁴ Ezeket a feladatait az évtizedek során kormányzattól függetlenül következetesen végezte, szektortól függetlenül reagálva az adott időszak fontosabb kihívásaira. A felvállalt feladatoktól függően átlagosan az amerikai külföldi segélyezés egyharmada és fele közötti arányban juttatott el forrásokat a Föld mintegy százhatvan országába (1. ábra).

⁹ Presidential action: [Withdrawing the United States from and ending funding to certain United Nations organizations and reviewing United States support to all international organizations](#) [online] 2025.02.04. Forrás: whitehouse.gov [2025.05.10.]

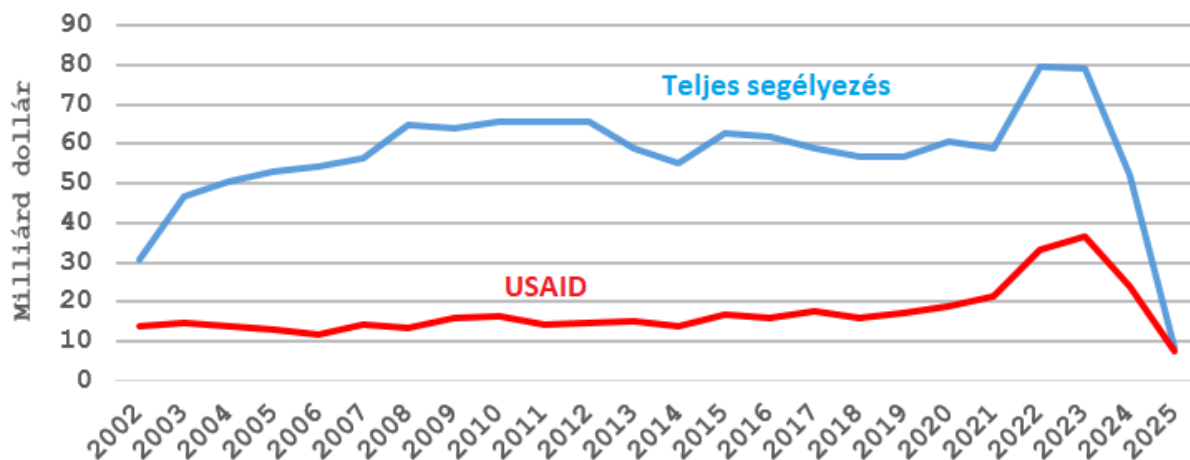
¹⁰ Public Law 118-47-MAR. 23, 2024 – Further Consolidated Appropriations Act, 2024 [online] 2024.03.23. Forrás: govinfo.gov [2025.05.10.]

¹¹ Rhoda MARGESSON – Jim ZANOTTI: [The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East \(UNRWA\): Overview and U.S. Funding Prohibition](#) [online] 2024.06.14. Forrás: Congressional Research Service [2025.03.24.]

¹² Presidential action: [Withdrawing the United States from and ending funding to certain United Nations organizations and reviewing United States support to all international organizations](#) [online] 2025.02.04. Forrás: whitehouse.gov [2025.05.10.]

¹³ Mick KREVER, Mostafa SALEM: [‘Trump Gaza is finally here!’: US president promotes Gaza plan in AI video](#) [online] 2025.02.26. Forrás: edition.cnn.com [2025.03.10.]

¹⁴ Drew DESILVER: [What the data says about U.S. foreign aid](#) [online] 2025.02.06. Forrás: pewresearch.org [2025.03.24.]

1. ábra: A USAID részesedése a teljes amerikai külföldi segélyezésből, 2002-2025 között.¹⁵
(Szerkesztette a szerző.)

Ezek közül is a 2022-es orosz invázió kezdete óta Ukrajna kapta a legnagyobb támogatást¹⁶, amely többségében makroökonómiai ösztönzőcsomagokat jelentett, és az infrastruktúra működtetését és helyreállítását célozták, kiegészülve humanitárius, illetve a demokratikus politikai működést és az emberi jogok érvényre juttatását előmozdító segélyekkel. Összehasonlításképpen: 2024-ben a második legtöbb USAID forrást a Kongói Demokratikus Köztársaság kapta, ahol szinte a teljes, több mint egymilliárd dolláros összeget humanitárius segítségnyújtásra és az egészségügy fejlesztésére fordították. Ezek közül a legjelentősebbek a sürgősségi élelmiszer-segélyek, a vízellátás és csatornázás, a HIV/AIDS és malária betegségek elleni fellépés támogatása, illetve az oktatás fejlesztése voltak. Az előzőekhez hasonló módon Jordániában, a 2024-ben harmadik leginkább támogatott országban szintén a gazdasági szektor, az oktatás és az egészségügy fejlesztése szerepelt fő prioritásként. A Fehér Ház honlapjára ugyan felkerült egy cikk, amely a USAID pénzek pazarlásáról és visszaélésszerű használatáról szólt, kiemelve konkrét ügyeket és kezdeményezéseket, melyek pusztán identitáspolitikai tartalmuk miatt nem járultak hozzá az amerikai érdekek eléréséhez.¹⁷ A felsorolásban szereplő tételek több tízezer dollártól egészen a milliós nagyságrendig változnak, a konkrét számként megjelölt kiadások összesen 12 millió dollárt tesznek ki,¹⁸ amely azonban eltörpül a 2024-es több mint 20 milliárd dolláros USAID kiadások mellett.

Jól látható tehát, hogy a szervezet országspecifikusan igyekezett orvosolni a leginkább égető kérdéseket a kritikus szektorokban. Az ügynökség megszüntetése, és a támogatások ezáltal drasztikus csökkenése azonban nehezen magyarázható az elnöki rendeletben szereplő megfogalmazással, miszerint „a világbéke destabilizálását szolgálják.”¹⁹ A pazarlásként és visszaélésként feltüntetett USAID kiadások esetében pedig felmerül a kérdés, hogy az össz-kifizetések szempontjából marginális, milliós nagyságrendű tételek valóban okot adnak-e a több évtizedes globális szintű program működésének leállítására.

A Párizsi Klíamegállapodás

Ugyan a Párizsi Klíamegállapodás nem nemzetközi szervezet, hanem multilaterális egyezmény, mégis rendkívül jelentős, mivel a 2015-ös megállapodást a világ minden országa aláírta. Létrejött az 1992-es Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezményének előképéhez (az ún. Kiotói Jegyzőkönyvhöz) köthető, mely hasonló alapokra építve intézményesült együttműködést biztosít az üvegházhatású gázok

¹⁵ Az adatok forrása: [Total Obligations - Fiscal Year 2024](https://www.foreignassistance.gov) [online] foreignassistance.gov 2026. 03. 02.

¹⁶ [Total Obligations - Fiscal Year 2024](https://www.foreignassistance.gov) [online] Forrás: foreignassistance.gov 2025.05.16.

¹⁷ The White House article: [At USAID, Waste and Abuse Runs Deep](https://www.whitehouse.gov) [online] 2025.02.03. Forrás: whitehouse.gov [2025. 05. 15.]

¹⁸ U.o.

¹⁹ Presidential Action: [Reevaluating and Realigning United States Foreign Aid](https://www.whitehouse.gov) [online] 2025.01.20. Forrás: whitehouse.gov [2025.03.24.]

kibocsátásának csökkentése és a globális felmelegedés megfékezése érdekében. A megállapodás értelmében a részes államok ötéves célkitűzésekkel, saját maguk által meghatározott célok mentén lépnek fel a károsanyag-kibocsátás ellen, például azzal, hogy a gazdasági szereplők szabályzókkal, innováció-ösztönzéssel és a környezetkímélőbb technológiai modernizáció és átállás – akár anyagi – támogatásával csökkentik saját kibocsátásukat. Továbbá a fejlett országok évente 100 millió dolláros segítyt biztosítanak az elmaradottabb országok klímavédelemmel kapcsolatos projektjeinek támogatására.²⁰

A Párizsi Megállapodásból való amerikai kilépés nem újkeletű dolog, mivel első elnöksége alatt Donald Trump egyszer már kivezette az Egyesült Államokat az egyezményből, melyhez aztán a Biden-adminisztráció újból csatlakozott 2021 februárjában. Az Egyesült Államok szerepe azért is kiemelten fontos, mivel Kína után a második legnagyobb kibocsátónak számít,²¹ így nemcsak a példamutatás hiánya kellemetlen, de a kilépéssel jelentősen megnehezíti a többi ország számára is a közös célok elérését. A szervezet elhagyásához való ragaszkodás egyik eleme maga Donald Trump, aki többször hangoztatta nyilvánosan a klímaváltozás tényével kapcsolatos kételkedését,²² azonban jelentős szerepet játszanak a gazdasági megfontolások is. Egyrészt az adminisztráció csökkenteni igyekszik a kormányzati kiadásokat, így ezeket a „zöld” támogatásokat is felszámolják, másrészt éppen az energiaipar és a fosszilis energiahordozók kitermelése és exportja jelenti azt a területet, ahol ezzel párhuzamosan a bevételeket is növelni szeretnék. Anyagi oldalról nézve így a „zöld technológiai átállás” költségei is megspórolhatók, ha a kormányzati szabályozás nem kényszeríti azt ki a profitorientált vállalkozásokból.²³

A politikai szándék megfogalmazását követően az Egyesült Államok kormánya végül 2025. január 27-én nyújtotta be hivatalos kérelmét az ENSZ főtitkárnak, amely pontosan egy évvel később, 2026. január 27-én lépett hatályba.

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa (*United Nations Human Rights Council* – UNHRC)

Végül, de nem utolsó sorban a trumpi elnöki rendeletek kivezették az Egyesült Államokat az ENSZ Emberi Jogi Tanácsából is. Ez valamelyest kisebb visszhangot kapott a nemzetközi sajtóban, mivel a lépéshez kevesebb hangzatos ideológiai indoklás társult. A szervezet 2006-ban jött létre az emberi jogok népszerűsítésének és védelmük biztosításának céljával. Fő feladata az ENSZ tagállamokban az emberi jogok érvényesülésének, illetve a jogsértéseknek a vizsgálata, illetve az e területen jelentkező fontos kérdések tematizálása és napirenden tartása.²⁴

A gyakorlatban a kilépés azt jelenti, hogy az Egyesült Államok visszahívja az intézménybe delegált személyi állományát, továbbá megszünteti az összes ehhez kapcsolódó befizetést. 2023-ban az UNHRC költségvetésének 38,8%-a ugyan az ENSZ költségvetéséből származott, minden mást viszont az önkéntes alapon adományozó államok finanszíroztak a szervezetnek, melyből a legjelentősebb részt a „nyugat-európai és mások” csoport folyósította.²⁵ Ebbe tartozott az Egyesült Államok is. Ez alapján a WHO-hoz képest ugyan lényegesen kevesebb, a szervezet szempontjából azonban jelentős bevételkiesést jelent a Trump-adminisztráció döntése.²⁶

Egyéb nemzetközi szervezetek

A 2026-os év rendkívül turbulens hónappal indult, kiváltképpen az Egyesült Államok kül-és belpolitikájának tükrében. Előbbi esetben Nicolás Maduro venezuelai elnök elfogása és bíróság elé állítása²⁷, a Grönland kapcsán felmerülő területi igények újbóli hangoztatása²⁸, utóbbinál pedig az Egyesült Államok Bevándorlási

²⁰ United Nations Climate Change: [What is the Paris Agreement?](#) [online] Forrás: unfccc.int [2025. 03. 24.]

²¹ GHG emissions of all world countries [online] 2024 Forrás: Európai Bizottság (comission.europa.eu) [2025. 03. 24.]

²² Helier CHEUNG: [What does Trump actually believe on climate change?](#) [online] 2020.01.23. Forrás: bbc.com [2025.03.24.]

²³ Presidential Action: [America First Investment Policy](#) [online] 2025.02.21. Forrás: whitehouse.org [2025.03.25.]

²⁴ Parliamentarians for Global Action – United Nations Human Rights Council: [What is the UNHRC?](#) [online] Forrás: pgaction.org [2025.03.26.]

²⁵ United Nations Human Rights Office of the High Commissioner: [Funding Trends](#) [online] 2023 Forrás: ohchr.org [2025.03.26.]

²⁶ Presidential action: [Withdrawing the United States from and ending funding to certain United Nations organizations and reviewing United States support to all international organizations](#) [online] 2025.02.04. Forrás: whitehouse.gov [2025.03.24.]

²⁷ U.S. Department of State: [Nicolás Maduro Moros \(Captured\)](#) [online] Forrás: state.gov [2026.01.27.]

²⁸ Steve HOLLAND - Jeff MASON - Bo ERICKSON: [Trump discussing how to acquire Greenland, US military always an option, White House says](#) [online] 2026.01.07. Forrás: reuters.com [2026.01.29.]

és Vámügyi Hivatala (*United States Immigration and Customs Enforcement – ICE*) fellépéseit követő tüntetések²⁹ kapták a legtöbb sajtófigyelmet. Mindezen események mellett egy 2026. január 7-én megjelent elnöki rendeletben az Egyesült Államok kormánya további 66 nemzetközi szervezeti tagságát függesztette fel.³⁰ Ez a lépés szellemiségében teljes mértékben az előző év korai szakaszának mintázatát követte, mennyiségben azonban jóval meghaladta azt.

A dokumentum szövegezését tekintve is épít a korábban többször idézett 2025. február 4-ei rendeletre, szintén hangsúlyozva, hogy a listázott nemzetközi szervezetek működése ellentétes az Egyesült Államok érdekeivel. Ez leginkább továbbra is a klímaváltozás elleni fellépést érinti, azon belül is tizenegy nem ENSZ-alapú szervezetet és öt ENSZ szervezetet, köztük az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményt (*United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC*)³¹. Ez ugyan egybevág a Párizsi Klímamegállapodásból való kilépéssel, jelentősége azonban sokkal nagyobb, hiszen maga a 2015-ös egyezmény is az UNFCCC alapjain nyugszik. Fontos azonban kiemelni, hogy az elnöki memorandum alapvetően egy politikai és adminisztratív utasítás a szükséges jogi lépések megkezdéséhez. A hivatalos szándék és az ezt alátámasztó narratíva tehát adott, az ENSZ főtitkárát azonban a jelen tanulmány megírásáig nem értesítették formálisan, írásban az Egyesült Államok kilépési döntéséről. Ez vonatkozik a többi, a memorandumban említett szervezetre és intézményre is, így jelenleg csupán egy politikai döntésről beszélhetünk, amelynek hivatalos végrehajtása az elkövetkező időszak kérdése lesz.

A UNFCCC kapcsán a számokat tekintve bizonyos értelemben helytálló az amerikai kormányzat azon narratívája, amely a pénzügyi hozzájárulásokat aránytalanul magasnak tartja a többi országhoz képest. E konkrét esetben az Egyesült Államok 2022 és 2024 között a szervezetre kiszabott hozzájárulások 22 százalékát biztosította, megelőzve Kínát, amely a befizetések 15 százalékával járult hozzá a szervezet működéséhez.³² Amerika esetében ez 12 millió dollár ténylegesen befizetett összeget jelentett a 2023-as fiskális évben a UNFCCC számára, amely a szervezet teljes bevételeinek 14%-át tette ki.³³ Ezzel szemben az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékét figyelembe véve Kína több mint két és félszer akkora kibocsátással rendelkezik (a világ teljes kibocsátásának 29,2%-a), mint az USA (11,1%).³⁴ Fontos azonban kiemelni, hogy a UNFCCC keretegyezmény szövegében megjelenik a „közös, de differenciált felelősség és képességek”³⁵ megfogalmazás, amely végső soron a fejlett országok általi nagyobb fellépésre épül egy globális probléma megoldása érdekében. A strukturális aránytalanságok tehát bizonyos szempontból valóságok, de már a kezdetek óta jelen vannak, és alapvetően összhangban állnak az ENSZ szellemiségével, a nagyobb (erősebb, gazdagabb) szereplők nagyobb tehervállalásával. Ez azonban a szervezet működésének „az Egyesült Államok érdekeivel ellentétes”³⁶ jellegét nem magyarázza.

Az 1. táblázat nagyságrendileg szemlélteti, hogy az Egyesült Államok hozzávetőlegesen mekkora kifizetési kötelezettségektől mentesíti magát a 2026. januárjában bejelentett kilépésekkel (amennyiben ezek ténylegesen meg is valósulnak). Fontos kiemelni, hogy csupán az éves kötelező és önkéntes hozzájárulások nagyságrendjét mutatja be, és nem feltétlenül tartalmazza a projektekhez, vagy speciális alapokhoz kötött további forrásokat.

A kilépés ezekből a szervezetekből nem feltétlenül jelenti azt, hogy a feltüntetett összegek egyből az amerikai kormányzat rendelkezésére állnának, hiszen a folyamatok hosszabb időt vesznek igénybe. Az így „megspórolt” félmilliárd dollár azonban a teljes amerikai költségvetés szintjén elenyészőnek számít, tehát komoly előrelépést nem lehetne elérni például az államadósság csökkentése érdekében. A politikai narratívába azonban annál jobban illeszkedik, hiszen egy milliós nagyságrendű szám soknak érződhet, és egy kézzel fogható eredményt jelent a választópolgárok felé. Az említett szervezetek szempontjából ezek a

²⁹ Ashley CARNAHAN: [Hundreds of anti-ICE protesters shut down streets in Portland](#) [online] 2026.02.02. Forrás: Fox News [2026.02.02.]

³⁰ Presidential Memoranda: [Withdrawing the United States from International Organizations, Conventions, and Treaties that Are Contrary to the Interests of the United States](#) [online] 2026.01.07. Forrás: whitehouse.org [2026.01.30.]

³¹ U.o.

³² United Nations Framework Convention on Climate Change: [Report of the Conference of the Parties on its twenty-eighth session, held in the United Arab Emirates from 30 November to 13 December 2023](#) [online] 2024.03.15. Forrás: unfcc.int [2026.02.04.]

³³ U.S. Contributions to International Organizations [online] 2024 Forrás: state.gov [2026.02.04.]

³⁴ European Commission: [GHG emissions of all world countries](#) [online] 2025 Forrás: ec.europa.eu [2026.02.04.]

³⁵ United Nations Framework Convention on Climate Change: Article 3 [online] 1992.05.09. Forrás: unfcc.int [2026.02.04.]

³⁶ Presidential Memoranda: [Withdrawing the United States from International Organizations, Conventions, and Treaties that Are Contrary to the Interests of the United States](#), [online] 2026.01.07. Forrás: whitehouse.org [2026.01.30.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/4.

(be nem fizetett) összegek azonban sokkal kritikusabb szerepet játszanak, hiszen az alapvető működésük kerül veszélybe egy esetleges 10-20%-os bevételkiesés következtében.

Szervezet/intézmény:	Befizetett és befizetendő összeg 2024-ben (USD)
Colombo Plan	\$13,157,073
Commision for Environmental Cooperation	\$3,050,000
Forum of European National Highway Research Laboratories	\$31,607
Inter - American Institute for Global Change Research	\$1,810,403
Intergovernmental Panel on Climate Change	\$1,500,000
International Cotton Advisory Committee	\$200,496
International Development Law Organization	\$17,136,843
International Institute for Justice and the Rule of Law	\$2,370,370
International Lead and Zinc Study Group	\$67000
International Renewable Energy Agency	\$4,206,047
International Tropical Timber Organization	\$895,596
International Union for Conservation of Nature	\$23,018,131
Pan American Institute of Geography and History	\$323,935
Science and Technology Center Ukraine	\$26,697,493
Secretariat of the Pacific Regional Environment Programme	\$200,000
International Residual Mechanism for Criminal Tribunals	\$16,859,394
International Trade Centre	\$151,568,903
UN Peacebuilding Fund	\$1,000,000
UN Conference on Trade and Development	\$800,242
UN Democracy Fund	\$3,500,000
UN Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women	\$17,945,229
UN Framework Convention on Climate Change	\$12,025,000
UN Institute for Training and Research	\$383,424
UN Population Fund	\$200,920,726
UN University	\$0
UN System Staff College	\$0
UN Conference on Trade and Development	\$800,242
Összesen:	\$500,468,154

1. táblázat: Az amerikai kormányzat befizetési kötelezettségei és önkéntes hozzájárulásai nemzetközi intézményekre lebontva. (Szerkesztette a szerző)³⁷

Összegzés: okok és következmények

Kézenfekvő lehet gyorsan, egyetlen fő okra visszavezetni Trump elnök rendkívül gyors, és széles kört érintő döntéseit, melyekkel kivette az Egyesült Államokat az ENSZ-hez kapcsolódó multilaterális intézményrendszer fent említett részeiből és meghatározó nemzetközi megállapodásokból. Ennek azonban több, a hagyományos pártpolitikai szintnél mélyebbre nyúló gyökere van.

A legfontosabb szempont az Egyesült Államok kedvezőtlen gazdasági helyzete, ugyanis mind az államadósság, mind az adósságszolgálat értéke és költségvetési aránya évről-évre folyamatosan növekszik.³⁸ Ez önmagában is fejtörést okoz a mindenkorai amerikai kormányzatnak, azonban a 2024-es Trump-kampány egyik fő ígérete az árak és az infláció visszaszorítása volt, ezen a téren tehát az elnökségek van elszámolni valója a választói felé is. Emiatt a kormányzat igyekszik minél több elhanyagolhatónak, vagy feleslegesnek vélt kiadást „megnyirbálni”, a politikai narratívában pedig gazdaságilag és ideológiailag is teherként azonosítani azokat, hogy a külföldi kifizetésekből felszabaduló (ugyan nem kifejezetten jelentős)

³⁷ Az adatok forrása: U.S. Contributions to International Organization. [online] 2024.07.05. Forrás: State.gov [2025.03.25.]

³⁸ Public debt of the United States from 1990 to 2023. [online] 2024.07.05. Forrás: Statista [2025.03.25.]

forrásokat más célokra fordítsa, vagy kifejezetten megtakarítsa. Ez az összeg az amerikai költségvetés tekintetében 10-15 milliárd dollárt jelent³⁹, szemben a 6,8 ezer milliárd dolláros 2024-es évi összes kormányzati kiadással.⁴⁰

A források felszabadításának politikai sikerként való elkönyvelése kedvező egy, az elnök személyére és karakterére erősen építő kormányzat kommunikációs tevékenysége szempontjából is. A Trump által közvetíteni kívánt határozottság, céltudatosság és maga az erőpolitika, amit sok esetben alkalmaz, illeszkedik a választók felé tett ígéreteihez és a MAGA (*Make America Great Again*) narratívához.

Azonban az Egyesült Államok nemzetközi partnerei szempontjából ezek a lépések rombolóan hatnak kifelé. A jelenlegi világrend és a multilaterális intézményrendszer alappillérei, a kölcsönös bizalom és konstruktív együttműködés szelleme kérdőjeleződik meg azon államok részéről, melyek következetes és kiszámítható partnerként tekinthettek eddig az Egyesült Államokra. Washington, mint általánosan a legfőbb finanszírozó számára kétségtől pénzügyi terhet jelent a jelenlegi intézményrendszer fenntartása, azonban a hagyományosan „nyugati” országok közötti kohézió végső soron nagyobb erőt jelent, mint az ezáltal falszabadított pénzüsszegek bármely nemű más célra való felhasználása.

Az azonban egyértelműen látszik, hogy a trumpi retorika és tárgyalástechnika sokkal hatékonyabban működik a bilaterális kapcsolatok terén, mint egy olyan nemzetközi intézményben, amely a szuverén államok egyenlőségére épül, ezért az elnök igyekszik az Egyesült Államok „kényesebb” ügyeit minél szűkebb keretek között rendezni. Erre kiváló példát jelentenek a kereskedelempolitikai tárgyalások, amelyeket mindkét elnöki ciklusának elején Kanadával és Mexikóval kétoldalú formátumban erőpozícióból folytatott le, engedményeket csikarva ki az arányaiban erősebb függésben lévő kereskedelmi partnerektől. Ez a fő oka annak is, hogy európai szövetségeseivel is sokkal inkább szeretne kétoldalúan tárgyalni, mint az EU-27-ek közös érdekeit képviselő intézményi vezetőkkel, akik a teljes uniós gazdasági, kereskedelmi, technológiai potenciállal a hátuk mögött fajsúlyosabb – akár egyenlő – félként is tárgyalhatnak vele.

Más szempontból pedig az egyes nemzetközi intézményekből való kilépés teret is enged más hatalmaknak, hogy kitöltsék az Egyesült Államok hiánya által keletkező űrt. Erre ugyan jelenleg egy állam sem képes teljes mértékben – illetve nem mutat ilyen szándékot –, a tendencia azonban a 2025-ös Müncheni Biztonságpolitikai Konferencia tematikájaként is megjelölt multipolarizáció felé mutat.

A kérdés innentől kezdve leginkább az, hogy a Trump-kormányzat igyekszik-e alternatívát biztosítani példának okáért a megszüntetett USAID helyett, vagy az elnöki ciklus fennmaradó három évében folytatódik az eddig biztos alapnak vélt nemzetközi együttműködések és támogatások szisztematikus leépítése? A kétoldalú kapcsolatok és együttműködések rövidtávon gyorsabban és hatékonyabban érik el a kívánt célokat, hosszú távon azonban egy „lassan, de biztosan” működő szövetségi rendszer jobban támogatja az Egyesült Államok globális hatalmának megtartását, mint a mindenkivel szemben alkalmazott erőpolitika.

Európai szemszögből az Egyesült Államokat többek között mindig is az különböztette meg más hatalmaktól, hogy hosszú távú és megbízható partnernek bizonyult mind politikailag, mind gazdaságilag, mind pedig katonailag. Az elemzésben tárgyalt kilépések önmagukban természetesen kevesek a több évtizedes bizalom teljes lerombolására, azonban olyan precedenst jelentenek, amelyek bizonytalanabbá és kiszámíthatatlanabbá teszik a világpolitikát és erodálják az évtizedek alatt kiépült világrend alapjául szolgáló intézményrendszert.

³⁹ Megjegyzés: ez az elemzésben részletesen is tárgyalt intézményekből való kilépésből és a kifizetések megszüntetéséből felszabaduló összeg.

⁴⁰ [Monthly Budget Review: Summary for Fiscal Year 2024](#) [online] Forrás: Congressional Budget Office [2025.03.27.]

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/4.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta munkatársaink tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Tálas Péter; Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Kóródi Márton